

Asia: VN/33836/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne valvontalain 1 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Kunnan hyte-järjestämistehtävän valvonta).

-

Kommenttinne valvontalain 4 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmä).

-

Kommenttinne valvontalain 9 §:ään ja 24 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Palveluntuottajan henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen)

Esityksessä ehdotetaan muutettavan 9§ 1. momenttia siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstön sijaan siinä viitattaisiin epämääräisesti sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöön. Perusteluna esitetään, että tarkoitus ei ole rajata henkilöstöä säänneltyihin ammatteihin, joihin sana ammattihenkilö viittaa, vaan henkilöstöön voisi sisältyä myös säänneltyihin ammatteihin kuulumattomia sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia. Suomen Toimintaterapeuttiliitto vastustaa tätä muutosta. Asiakas- ja potilasturvallisuuden näkökulmasta on keskeistä, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä toimivia henkilöitä säännellään ja heillä on asianmukainen koulutus. Tämän vuoksi sanamuotoa ei tule muuttaa.

Kommenttinne valvontalain 18 §:ään ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Velvoitteidenhoitoselvityksen pyytäminen ja laatiminen)

-

Kommenttinne valvontalain 24 §:ään ehdotetuista 2 ja 3 momentista ja niiden vaikutuksista (Palvelunjärjestäjän omavalvontaan ja lastensuojelun sijaishuollon valvontaan liittyvät tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet)

-

**Kommenttinne valvontalain 26 ja 27 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista
(Omavalvonnin raportointi)**

Valvontain 26 ja 27 §:ään ehdotetuissa muutoksissa ehdotetaan, omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava kuuden kuukauden välein julkisessa tietoverkossa tai muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla ja seurannasta on tehtävä selvitys ja sen perusteella tehtävät muutokset on julkaistava kuuden kuukauden välein julkisessa välein julkisessa tietoverkossa tai muulla niiden julkisuutta edistävällä tavalla sekä pidettävä julkisesti nähtävänä palveluyksikössä neljän kuukauden sijaan.

Tämä on Suomen Toimintaterapeuttiliiton näkemyksen mukaan kannatettavaa, koska nykyinen neljä kuukautta on vaikuttanut olevan tiheä aikaväli ja kuormittavan toimintaterapian palveluntuottajia.

**Kommenttinne valvontalain 2 ja 28 §:ään ehdotettavista muutoksista ja niiden vaikutuksista
(Vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen)**

-

**Kommenttinne valvontalain 45 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista
(Viranomaisvalvonnan tiedonsaantioikeudet)**

-

Kommenttinne 47 a §:n sääntelystä koskien Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

-

Kommenttinne väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta ja niiden vaikutuksista

Suomen Toimintaterapeuttiliitto pitää myönteisenä, että väliaikaista sääntelyä halutaan jatkaa ja rekisteriä kehittää sekä vakiinnuttaa ennen julkisten palveluntuottajien rekisteröintivelvollisuutta. Tämä saattaa mahdollistaa sen, että keskeneräisen rekisterin käyttöönottoon liittyneet ongelmat eivät toistu samalla tavoin kuin yksityisiä palveluntuottajia koskeneen muutoksen yhteydessä.

Pidämme edelleen merkittävänä ongelmana Soteri-rekisteriin liittyviä maksuja, jotka väliaikaisen sääntelyn jatkuessa jäävät edelleen yksityisen sektorin kannettavaksi. Haluamme huomauttaa, että esityksen s. 28 on myös todettu kustannusten jäävän yksityisen sektorin kannettavaksi ja tämän osaltaan mahdollisesti vaikuttavan siihen, paljonko yksityisiä toimijoita on markkinoilla. Toimintaterapeuttiyrittäjistä suurin osa on toiminimiyrittäjiä tai siihen verrattavissa olevia yrittäjiä ja Soteri-rekisteröintiin liittyvät nykyiset maksut ovat heille kohtuuttoman suuria. Esityksen s. 23 todetaan, että julkisen palveluntuottajien mukaantulon vaikutuksia maksujen tasoa alentavana tekijänä voidaan arvioida vasta v. 2032 mikäli väliaikaisen sääntelyn voimassaoloa jatketaan. Haluamme huomauttaa, että maksujen tarkastelu vasta v. 2032 muodostuu yksityisten palveluntuottajien näkökulmasta kohtuuttoman pitkäksi ajaksi. Näin ollen väliaikaisen sääntelyn jatkuessa Soteri-rekisteriin liittyviä maksuja tulee tarkastella aiemmin ja maksuja tulee kohtuullistaa.

Olemme lausunnossamme 29.10.2025 Valtioneuvoston asetus Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuonna 2026 (VN/29791/2025) todenneet, että rekisteröintimaksuihin tulisi luoda jonkinlainen porrastus tukemaan pienten yritysten ja yrittäjien toimintaedellytyksiä toiminnan aloittamisessa. Edelleen katsomme, että soteri-maksuihin tulisi väliaikaisen sääntelyn jatkuessa luoda tämä mekanismi.

Vaikutusten arvioinnissa valvontaviranomaisen talouteen henkilöstöresurssien osalta ei ole arvioitu selkeästi sitä, että miten ruuhkatilanteet ovat tosiasiallisesti helpottuneet. Lupa- ja valvontaviraston julkisten sivujen mukaan (<https://lvv.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/soteri-hakemusten-kasittelyaikatie-dot>) käsittelyaika terveydenhuollon rekisteröintihakemusten suhteen on keskimäärin 3 kuukautta. Tämä viittaa siihen, että merkittävää muutosta aiempaan tilanteeseen ei ole väliaikaisella lainsäädännöllä saatu ja siihen käytettävät resurssit eivät ole välttämättä riittävät. Vaikka esityksen s. 36 todetaan, että tulostavoite v. 2026 on mediaanikäsittelyaikojen lyhentäminen 6 viikkoon, julkisilla internet-sivuilla oleva keskimääräisen käsittelyajan tieto viittaa siihen, että resurssit hakemusten käsittelyyn ovat todennäköisesti edelleen liian vähäiset. Toistamme edelleen näkemyksemme siitä (15.10.2024 Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muuttamisesta, VN/25273/2024) että jatkovalmistelussa tulisi täsmentää rekisteröinnin määräaikojen täsmennystä esimerkiksi toimintaterapiayritysten osalta.

Väliaikainen sääntely ei myöskään muuta toimintaterapiapalvelujen osalta niiden pienten, palveluntuottajien tilannetta, joiden asiakaskunta koostuu lapsista ja nuorista, sillä heillä ei ole mahdollisuutta hyötyä väliaikaisen sääntelyn voimassaolosta jatkossakaan. Olemme 15.10.2024 lausunnossamme (Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muuttamisesta, VN/25273/2024) todenneet, että lasten kanssa työskentelevien rikostaustaselvitysten tarkistaminen on kannatettavaa ja erittäin tarpeellista. Ehdotamme edelleen, että lasten kanssa työskentelevien hakemukset tarkastellaan siten erikseen, että rikostaustaselvitykset priorisoidaan hakemuksen saapuessa ja sen ollessa kunnossa, yrittäjä saa väliaikaisen luvan. Muiden hakemusdokumenttien tarkastelu tapahtuisi tavallisen prosessin mukaisesti. Tämä vaatii mahdollisesti Soteri-rekisterin kehittämistä, jotta rikostaustaselvitykset on mahdollista sujuvasti tarkastaa hakemuksen saapuessa. Edellä kuvattu menettely asettaisi palveluntuottajat tasa-arvoiseen asemaan toisiinsa nähden. Esityksen s. 41 todetaan ”Sen sijaan sellainen palveluntuottaja, jonka henkilöstöön kuuluu vain yksi asiakas- ja potilastyöhön osallistuva työsopimussuhteinen henkilö, voisi ehdotetun 3 momentin perusteella aloittaa toimintansa tarkistettuaan itse henkilöstön rikostaustan ja arvioituaan sen perusteella henkilöstön soveltuvuuden palvelun tuottamiseen.” Edellä kuvattu maininta tuo näkyväksi sen, että tällä hetkellä palveluntuottajat ovat epätasa-arvoisessa asemassa toisiinsa nähden. Esimerkiksi toimintaterapeuttien osalta yksinyrittäjyys on tavanomaista, jolloin toiminnan aloittamisen kestäessä lasten toimintaterapiapalvelujen saatavuus voi viivästyä verrattuna esimerkiksi palveluntuottajaan, jolla on vain yksi työsopimussuhteinen henkilö palveluksessaan.

Muut kommentitne esitysluonnoksesta

Suomen Toimintaterapeuttiliitto pitää s. 52 mainittuja lain toimeenpanoon ja jatkotyöstämiseen liittyviä asioita erittäin kannatettavina. Jatkotarkastelussa tulisi huomioida myös toimintaterapeuttiyrittäjien erityispiirteet koskien esimerkiksi rekisteröintimenettelyä ja siinä vaadittavaa tietosisällön eriyttämistä eri palvelualojen tai toiminnan laajuuden perusteella.

Wikman Kirsi
Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry